

Dopis učitelů z 15. dubna 1871, NPMK, podsbíрка Písemnosti a tisky, inv. č. 30-28/5

„Vysoce ctěný pane inspektore!

V ustrnutí nad hanebnou zprávou v Pokroku od 13. dubna t. r. obsaženou, kteráž se Vašnostiny vznešené osoby tak neslýchaným drzým způsobem dotýká, pokládá níže psané učitelstvo hlavní školy Svatopetrské za svou neodkladnou povinnost, by Vašnostem, Velectěný pane inspektore, svou nejhlubší, ni na okamžik nezvikladnou úctou vyslovilo, opovrhujíc zároveň v spravedlivém svém hněvu řečenou samou nestoudnou lží a darebáctvím prosáklou a výhradně z bezedné zlomyslnosti vycházející zpravou.

Račte přijmouti ubezpečení naší nezlomné, povinné oddanosti a živě cítěné nejhlubší úcty.“

Pokrok, neděle 9. dubna a středa 12. dubna 1871, s. 1

„Působení c. k. okresních inšpektorů a jeho následky

Když zlý duch již neměl docela nic, co by dělal, a když byl následkem této své nečinnosti nevýslovně mrzut – vzpomněl si na Excelenc Hasnera a vnuknul mu nyní školní aparát vůbec a zřízení c. k. školních inšpektorů zvlášť...

Dřívější dohlídka okresních školdozorců čili vikářů nad školami národními byla – řekneme to, jak to říci povinni jsme – špatná. Pan vikář všímal si po celý školní běh škol velmi málo, ba někde pranic; dohlídku osobil si pan farář nebo děkan, ba místem i kaplan, a učitelové nevěděli koho dřív a jak poslouchat; teprv ku konci roku přijel pan vikář, aby se o stavu škol a pokroku mládeže přesvědčil. Vjezd jeho do vesnice nebo města oznamovaly zvony, průvody, slavnostní vítání atd.; byl tedy vjezd ten slavnostní a lid věděl aspoň jednou v roce, že pan okresní školdozorce zde, že bude zkouška atd.

O chování těchto inšpektorů při zkoušce pomlčím; jisto však jest, že náboženství, bible, evangelium, čtení nábožných článků tvořilo hlavní program celé zkoušky, a že tedy zkouška neměla ten směr, jaký míti měla. Ale mládež se na takovéto zkoušky přece těšila nemohouc se ani dočkatí a rodičové a přátelé školství měli příležitost, aby se aspoň poněkud o duševním postupu dítek přesvědčili. Někjaká školní slavnost dovršila obyčejně radostný den, který nikdy z paměti útlé mládeže nevyhynul. To působilo dobře a lid i mládež byli spokojeni aspoň částečně.

Jak pak počínají si ale dnešní c. k. šulinšpektoři? Činnost jejich je, abysme ji dobře a krátce charakterisovali, trago-komická. Z počátku svého ustanovení, tedy asi v prvním pololetí školního běhu 1870–71 zdáli se páni inšpektoři až příliš horlivými a myslili, že vedlejší tento úřad jde a musí jim jíti nade všecko a že musí svět národních škol obrátiti nohama vzhůru.

Páni inšpektoři dostali hodný paušál, notné diěty, objednali si hezký kočár, vzali někdy na státní útraty ženu a děti s sebou a jeli dělat c. k. pány a vštěpovat ústa-